

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ О. О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра філософії, біоетики та історії медицини
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ ТА МЕДИЧНОЇ ЕТИКИ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ КОМЕНСЬКОГО В БРАТИСЛАВІ (Словаччина)
ЦЕНТР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ "HUMANUS" (Болгарія)
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра релігієзнавства

ФІЛОСОФІЯ, РЕЛІГІЯ ТА МЕДИЦИНА В СУЧАСНУ ДОБУ

матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького)

11 – 12 червня 2025 р.

УДК 2+61] (062)

Р 36

Філософія, релігія та медицина в сучасну добу: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті свт. Луки (В. Ф. Войно-Ясенецького). – К.: НМУ ім. О. О. Богомольця, ПП “Видавництво “Фенікс””, 2025. – 332 с.

ISBN 978-617-8310-48-6

Редакційна колегія:

Кучин Юрій Леонідович – ректор НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Науменко Олександр Миколайович – перший проректор з науково-педагогічної роботи та післядипломної освіти НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Земсков Сергій Володимирович – проректор з наукової роботи та інновацій НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Скрипник Рімма Леонідівна – проректор з науково-педагогічної роботи, міжнародних зв'язків та європейської інтеграції НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Саган Олександр Назарович – завідувач Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, професор.

Відповідальні редактори:

Васильєва Ірина Василівна – завідувач кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця, професор.

Шевченко Сергій Леонідович – професор кафедри філософії, біоетики та історії медицини НМУ ім. О. О. Богомольця.

Рецензенти:

Гаврилюк Тетяна Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, права та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту.

Сторожук Світлана Володимирівна – доктор філософських наук, професор, професор кафедри української філософії та культури Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Затверджено до друку Вченою радою Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (протокол № 10 від 19 червня 2025 р.)

ISBN 978-617-8310-48-6

© НМУ ім. О. О. Богомольця, 2025

Гапон Д. Р.,
НМУ імені О. О. Богомольця,
diana.diana35@icloud.com

Науковий керівник:
д. філос. н., проф. Шевченко С. Л.,
професор кафедри філософії, біоетики та історії медицини
НМУ імені О. О. Богомольця

ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В МЕДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Штучний інтелект змінює медичну практику, сприяючи точнішій діагностиці, персоналізації лікування та покращенню доступу до медичних послуг [1]. Однак разом із цим виникають численні етичні виклики, зокрема щодо конфіденційності, об'єктивності рішень, ризику помилок та відповідальності за наслідки.

ШІ виконує багато функцій у медицині: від допомоги у прийнятті рішень до повної автоматизації операцій. Наприклад, інструменти обробки великих обсягів даних використовуються для аналізу історій хвороби пацієнтів, що дозволяє створювати індивідуальні плани лікування [2, с. 160]. Водночас такі нововведення порушують етичні питання щодо ролі лікаря, оскільки ШІ може обмежувати можливість емоційного контакту між лікарем та пацієнтом, який, наскільки нам відомо, є дуже важливим аспектом у побудові довіри і створенні правильного курсу лікування.

Застосування ШІ у медицині для обробки великої кількості персональних даних пацієнтів також підвищує ризик порушення конфіденційності. Одним із ключових аспектів є довіра пацієнтів. На думку П. Есмаїлзаде, впровадження систем ШІ вимагає від пацієнтів відчуття безпеки під час обміну своїми медичними даними, а тому прозорість політик конфіденційності й зручність використання інформаційних систем відіграють ключову роль [3, с. 373]. Без довіри пацієнтів ШІ не зможе повноцінно інтегруватися в медичну практику. Тому необхідне чітке регулювання та етичні норми для захисту персональних даних пацієнтів.

Прозорість також є важливим елементом довіри пацієнтів до технологій. Як зазначають Г. Каріміян, Е. Петелос, С. Еверс, медичні працівники та пацієнти повинні розуміти, як алгоритми обробляють інформацію і на основі чого надають рекомендації, щоб бути впевненими у надійному захисті персональних даних [4, с. 542]. Відкритість щодо функціонування алгоритму може допомогти пацієнтам краще розуміти, як приймаються медичні рішення, і зменшити ризик упередженості, а також побудувати довіру до сучасних технологій. Якщо ж прозорість та розуміння не закладати в сонову інтеграції ШІ в медичну практику, то може виникнути ризик страху у пацієнтів, щодо використання допоміжних систем лікування. Це питання стає особливо важливим у медичній сфері, де обробляється чутлива інформація, і кожне рішення може мати серйозні наслідки для здоров'я пацієнта.

Упередженість до ШІ може виникати через нерепрезентативні дані. Наприклад, недостатня представленість певних етнічних груп у наборі даних може призводити до менш точних діагностичних рішень для цих груп. З. Обермайер, Б. Пауерс, К. Фогелі, С. Муллайнатан підкреслюють, що “алгоритми можуть мати вбудовані упередження, що призводять до нерівності в наданні медичних послуг. Це вимагає ретельного тестування та коригування технологій ШІ перед їх використанням, щоб уникнути несправедливості в системі охорони здоров'я” [5, с. 450].

Водночас, хоча ШІ здатний підвищити ефективність медичної допомоги, збереження гуманістичного підходу є ключовим фактором. Е. Тополь наголошує на необхідності залишити медицину “людяною”, забезпечуючи індивідуальний підхід до пацієнтів і не підміняючи моральні цінності [1]. ШІ покликаний допомогти лікарям, а не замінити їх у прийнятті рішень, що вимагають співчуття та морального судження.

Тут постає ще одне важливе питання: коли ШІ приймає рішення, хто нестиме відповідальність за можливі помилки? Це питання досі залишається відкритим, але дослідниця О. Россильна вказує на необхідність законодавчого закріплення відповідальності за використання медичних технологій ШІ [6, с. 158]. Недосконалість правових норм може негативно вплинути на права пацієнтів і знизити довіру до медичних систем, що використовують ШІ.

Етична відповідальність медичних працівників залишається важливою навіть із розвитком технологій. Лікарі повинні критично оцінювати рекомендації ШІ, особливо у випадках, що потребують індивідуального підходу та обережного осмислення етичних аспектів. Лікарі зобов'язані дотримуватися етичних принципів, таких як благодійність і не шкідливість, у своїй практиці. Аналогічні етичні стандарти, як слушно зауважують сучасні дослідники даної проблеми, повинні застосовуватися і до ШІ [7].

Крім того, ШІ може змінити традиційні взаємини між лікарем і пацієнтом. Зокрема М. Ескерда, Ф. Піфарре-Ескерда відзначають, що пацієнти можуть почати більше довіряти технології, ніж медичним працівникам, що може призвести до втрати людяного зв'язку, зниження рівня довіри до лікарів та зростання залежності від алгоритмів [7, с. 46]. Таким чином, у процесі впровадження ШІ необхідно зберігати роль лікаря як основного носія знань та авторитетного джерела підтримки для пацієнтів.

Етичні виклики використання ШІ в медицині є значними, але вони можуть бути подолані за допомогою належного регулювання та впровадження чітких етичних стандартів. Розробка та дотримання цих стандартів є необхідними для збереження довіри суспільства до технологій, забезпечення прозорості, відповідальності та надання високоякісної медичної допомоги.

Таким чином, хоча штучний інтелект має великий потенціал для поліпшення медичних послуг, його етичне використання потребує відповідального підходу. Забезпечення збереження довіри пацієнтів, справедливості та прозорості технологій, людяного підходу та етичної відповідальності лікарів зробить ШІ справді корисним інструментом для медичної галузі.

Література:

1. Topol, E. (2019), *Deep medicine: how artificial intelligence can make healthcare human again*, Basic Books, NY, 400 p.
2. Князькова, В. Я., Криленко, В. І. (2024), "Специфіка застосування штучного інтелекту в медицині в контексті інновацій та загроз", *Сучасні напрями змін в управлінні охороною здоров'я: модернізація, якість, комунікація*: Міжнародна наукова конференція, 31 травня 2024 року, м. Одеса. Liha-Pres, Львів – Торунь, с. 159-162.
3. Esmailzadeh, P. (2019), "The Process of Building Patient Trust in Health Information Exchange (HIE): The Impacts of Perceived Benefits, Perceived Transparency of Privacy Policy, and Familiarity", *Communications of the Association for Information Systems*, Vol. 7. Is. 4. Pp. 364-396.
4. Karimian, G., Petelos, E., Evers S. (2022), "The ethical issues of the application of artificial intelligence in healthcare: a systematic scoping review", *AI and Ethics*, Vol. 2. Pp. 539-551.
5. Obermeyer, Z., Powers, B., Vogeli, C., Mullainathan, S. (2019), "Dissecting racial bias in an algorithm used to manage the health of populations", *Science*, Vol. 366. Is. 6464. Pp. 447-453.
6. Россильна, О. (2022), "Правові засади застосування штучного інтелекту у правовідносинах у сфері персоналізованої медицини", *Юридичний вісник*, №2, с. 156-162.
7. Esquerda, M., Pifarre-Esquerda, F. (2024), "Artificial intelligence in medicine: Ethical, deontological aspects and the impact on the doctor-patient relationship", *Medicina Clínica* (English Edition), Vol. 163. Is. 3. Pp. 44-48.

Іванова М. В.,

НМУ імені О. О. Богомольця,
ivanova.marina13213@gmail.com

Науковий керівник:

д. філос. н., проф. Васильєва І. В.,
завідувач кафедри філософії, біоетики та історії медицини
НМУ ім. О. О. Богомольця

МЕДИЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ У РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВИХ: ЕТИЧНІ АСПЕКТИ АДАПТАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Вступ. У сучасних реаліях, коли Україна переживає повномасштабну війну, проблема переосмислення засад медичної етики та деонтології набуває особливої актуальності. Біоетика має реагувати на виклики часу не шляхом абстрактних міркувань, а через ситуаційний аналіз реальних моральних практик у сфері охорони здоров'я.

Це важливо не лише на теоретичному рівні, а й у практичному контексті, зокрема в умовах екстремальних ситуацій, таких як війна. Під час війни,